

9. SINIF

COĞRAFYA

TAM İZLEME KİTABI

16. HAFTA

- DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER -

- İKLİM SİSTEMİNİN BİLEŞEN VE DEĞİŞKENLERİ-7-

Yoğunlaşma Ürünleri ve Oluşumlarına Göre Yağış Çeşitleri - Türkiye'de Sis, Bulutlanma, Don Olayı, Kuraklık - Yeryüzünde Yağış Dağılışı, Türkiyede Yağış Dağılışı

Adı :

Numara :

Doğru :

Yanlış :

Soyadı :

Sınıf :

Net :

		YANITLAR											
■		01	A	B	C	D	E	16	A	B	C	D	E
■		02	A	B	C	D	E	17	A	B	C	D	E
■		03	A	B	C	D	E	18	A	B	C	D	E
■		04	A	B	C	D	E	19	A	B	C	D	E
■		05	A	B	C	D	E	20	A	B	C	D	E
■		06	A	B	C	D	E	21	A	B	C	D	E
■		07	A	B	C	D	E	22	A	B	C	D	E
■		08	A	B	C	D	E	23	A	B	C	D	E
■		09	A	B	C	D	E	24	A	B	C	D	E
■		10	A	B	C	D	E	25	A	B	C	D	E
■		11	A	B	C	D	E	26	A	B	C	D	E
■		12	A	B	C	D	E	27	A	B	C	D	E
■		13	A	B	C	D	E	28	A	B	C	D	E
■		14	A	B	C	D	E	29	A	B	C	D	E
■		15	A	B	C	D	E	30	A	B	C	D	E

ÖĞRENCİ NO									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

Adı :

Soyadı :

Tam Okul uygulamasını kullanarak optik formları okutabilir, sonuçlarınızı değerlendirebilir ve video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

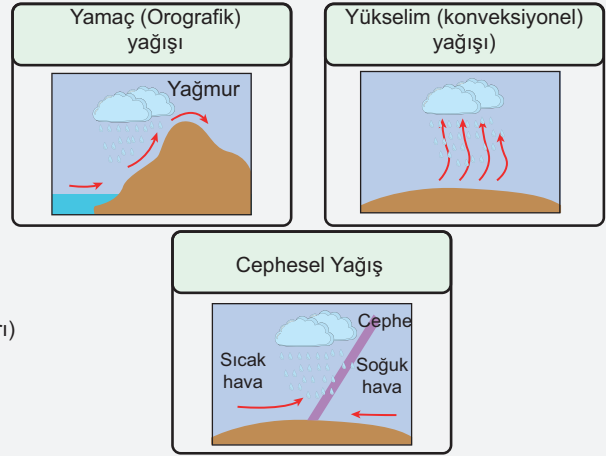
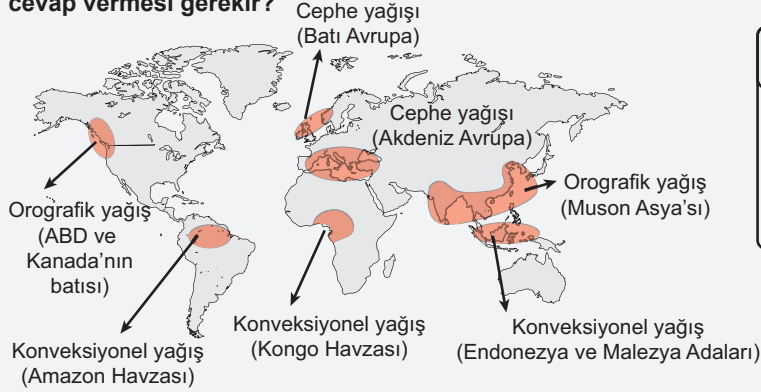
Aynı zamanda **Eğitim Vadisi Mobil** uygulamasını indirerek de video çözümlerine ulaşabilirsiniz.

Uygulamalarımızı **Google Play** veya **App Store**'dan indirebilirsiniz.

Etkinlik

Mehmet, lise öğrencisi ve doğayı çok seven bir gençtir. Yaz tatilinde ailesiyle birlikte, Kayalık Dağları'nı, Amazon yağmur ormanlarını ve Londra'yı kapsayan bir tura çıkmayı planlamaktadır. Bu gezi sırasında farklı bölgelerde farklı yağış türleri ile karşılaşacaklardır. Bu durum Mehmet'in ilgisini çeker ve yağış türlerini daha iyi anlamak için öğretmenine danışır. Öğretmeni ona yağış tiplerinin nasıl oluştuğunu ve dünya üzerindeki dağılımlarını açıklar ve aşağıdaki görselleri ve haritayı paylaşır. Mehmet, bu bilgileri kullanarak tur planını yaparken hava durumunu ve yağış türlerini de göz önünde bulundurur. Öğretmeni, Mehmet'in verilen bilgileri ne derece kavradığını anlamak için birkaç soru sorar. Buna göre Mehmet'in öğretmenine konuyu kavradığını gösterebilmesi için sizce aşağıdaki sorulara nasıl cevap vermesi gerekir?

1. Kayalık Dağları'nda hangi tür yağışın görülmesi daha olasıdır? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.

Kayalık Dağları'nda yamaç yağışlarının görülmesi olasıdır. Bu yağış türü, dağların denize bakan yamaçlarına nemli hava kütlelerinin yükselip soğuması sonucu oluşur. And Dağları gibi yüksek dağ sıraları, nemli hava kütlelerinin yükselmesine ve yoğunlaşarak yağış bırakmasına sebep olur.

2. Yamaç yağışlarının görülmesi için gerekli olan coğrafi şartlar nelerdir? Dünya üzerinde bu tür yağışların yoğun olarak görüldüğü başka bir bölgeyi belirtiniz.

Dağlık alanlar ve denize yakın bölgeler. Örneğin, Himalaya ve And Dağları bu tür yağışların yoğun olarak görüldüğü diğer bölgelerdir.

3. Ekvator çevresinde hangi tür yağışın yaygın olduğunu ve nedenlerini açıklayınız.

Ekvator çevresinde konveksiyonel yağışlar yaygındır. Bu yağış türü, güneşin etkisiyle yer yüzeyinin ısınması ve buharlaşan suyun yükselerek yoğunlaşması sonucu oluşur.

4. Türkiye'de yükselim yağışları genellikle hangi mevsimlerde ve günün hangi saatlerinde görülür? Günlük yaşamda bu durumun etkilerini tartışınız.

Bu tür yağışlar genellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde, öğleden sonra saatlerinde görülür. Günlük yaşamda ani ve şiddetli yağışlar, tarım ve su kaynakları açısından önemlidir.

5. İngiltere'de kış mevsiminde hangi tür yağışlar yaygındır? Bu yağışların oluşum mekanizmasını açıklayınız.

Avrupa'da kış mevsiminde cephe yağışları yaygındır. Bu yağışlar, sıcak ve soğuk hava kütlelerinin karşılaşması sonucu oluşur. Sıcak hava yükselir ve soğur, bu da yağışa neden olur.

6. Cephe yağışları genellikle hangi iklim bölgelerinde görülür? Türkiye'de bu tür yağışların en sık görüldüğü bölgeyi ve nedenlerini belirtiniz.

Cephe yağışları genellikle orta enlemler iklim kuşaklarında görülür. Türkiye'de bu tür yağışlar en sık Akdeniz Bölgesi'nde görülür. Akdeniz'e kıyı olan bölgelerde soğuk ve sıcak hava kütlelerinin karşılaşması sık yaşanır.

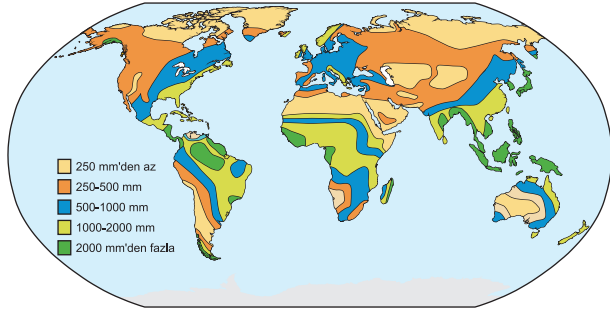
1. Aşağıda oluşumlarına göre yağış türlerine ait bazı özellikler verilmiştir.
- Dağların geniş yer tuttuğu bölgelerde, dağlara doğru hareket eden nemli hava kütlelerinin, yamaç boyunca yükselerek yoğunlaşmasıyla oluşur.
  - Özellikle ilkbahar ve yaz başlarında gündüz aniden ısınan hava kütlelerinin yükselerek yoğunlaşması sonucunda oluşan yağışlardır.
  - Farklı sıcaklık ve nem özelliklerine sahip hava kütlelerinin karşılaşma alanlarında oluşur.

Bu bilgilerin yağış türleri ile doğru eşleştirmesi aşağıdakilerden hangisidir?

Cephe Yağışları   Yükselim Yağışları   Yamaç Yağışı

A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	I	III
D)	II	III	I
E)	III	II	I

2. Aşağıda Dünya yağış miktarı dağılışı haritası verilmiştir.

Buna göre, aşağıda verilen ülkelerden hangisinde yıllık yağış miktarının 2000 mm'den fazla olduğu alanlar bulunur?

A) Brezilya	B) Kanada	C) İtalya
D) Somali	E) Pakistan	

3. Aşağıdaki tabloda bazı yoğunlaşma ürünleri ile oluştukları sıcaklıklar eşleştirilmiştir.

	Yoğuşma Ürünü	0°C'nin üzeri	0°C'nin altı
I.	Çiy		✓
II.	Kar	✓	
III.	Kırağı		✓
IV.	Yağmur		✓
V.	Kırç		✓

Bu eşleştirmelerden hangileri doğrudur?

A) I ve II	B) I ve III	C) II ve III
D) III ve V	E) IV ve V	

4. Aşağıda Türkiye haritası üzerinde beş farklı yer işaretlenmiştir.

Bu yerlerden hangisinde yamaç yağışlarının görülme olasılığı daha yüksektir?

A) I	B) II	C) III	D) IV	E) V

5. Aşağıdaki kentlerden hangisinde don olaylarının daha uzun süre yaşandığı söylenebilir?

- A) Hatay B) Mardin C) Eskişehir
D) Manisa E) Ağrı

6. Ahmet, bir kış sabahı uyandığında, penceresinin dışındaki ağaç dallarının beyaz bir örtü ile kaplandığını fark eder. Bu durum, gece hava sıcaklığının çok düştüğünü gösterir. Ahmet, merakla dışarı çıkar ve beyaz örtünün aslında donmuş su damlacıklarından oluştuğunu görür.

Ahmet'in penceresinin dışındaki ağaç dallarında gördüğü yoğuşma ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sis B) Dolu C) Kırağı
D) Çiy E) Yağmur

7. Türkiye'de yaz mevsiminde kuraklık yaşanmayan yerler arasında,

- I. Rize Yöresi,
II. Iğdır Ovası,
III. Ardahan Platosu,
IV. Konya Ovası

bölgelerinden hangileri sayılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

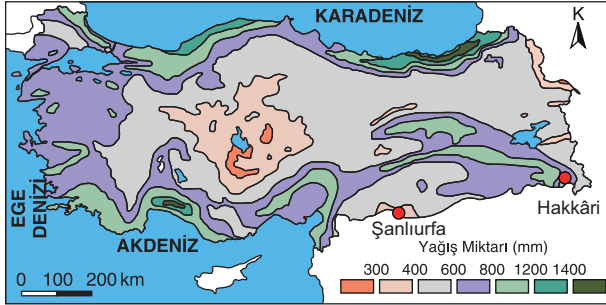
Cevap Anahtarı

1.E 2.A 3.D 4.C 5.E 6.C 7.B

Yazılı Sınav

1. Aşağıdaki haritada Şanlıurfa ve Hakkâri illeri işaretlenmiş ve Türkiye genelindeki yıllık ortalama yağış değerleri verilmiştir. Buna göre bu iki kentin aldıkları yağış miktarının farklı olmasının temel nedenini yazınız.

Hakkâri'nin Şanlıurfa'dan daha fazla yağış almasının temel nedeni, Hakkâri'nin ortalama yükseltisinin fazla olmasıdır.

2. Düzenli ve düzensiz yağış rejimi terimlerini açıklayınız ve Dünya'da yağış rejimi düzenli olan bir yer örneği veriniz.

Yeryüzündeki herhangi bir alanın yağış miktarının yıl içindeki dağılımı birbirine yakın ise o alanın yağış rejimi düzenli, yağış miktarının yıl içindeki dağılımı birbirine yakın miktarlarda değil ise o alanın yağış rejimi düzensizdir.

- Ekvatorial iklimin görüldüğü Brezilya yağmur ormanları bölgesi yağış rejimi düzenli yerlere en iyi örnektir.

3. Orta enlemler iklim kuşağında, özellikle kış mevsiminde yaygın olarak görülen yağış türü nedir ve bu yağış türünün oluşum mekanizmasını kısaca açıklayınız.

Orta enlemler iklim kuşağında yaygın olarak görülen yağış türü "cephe yağışları"dır. Cephe yağışları, sıcak ve soğuk hava kütlelerinin karşılaşması sonucu oluşur. Sıcak hava, daha yoğun ve soğuk olan hava kütlesi üzerinde yükselir ve yükseldikçe soğuyarak yoğunlaşır. Bu yoğunlaşma sonucu bulutlar oluşur ve yağış meydana gelir.